

Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Μάρτιος 2016

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της μεταποίησης καθώς και τα νοικοκυριά-καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών μεταβλητών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) ή τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στο συγκεκριμένο τομέα (τρέχουσα κατάσταση και προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς και καταναλωτές. Η στάθμιση του εν λόγω δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Για τα νοικοκυριά-καταναλωτές το δείγμα είναι τυχαίο και η έρευνα γίνεται τηλεφωνικά. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τον Μάρτιο 2016 το οικονομικό κλίμα παρουσίασε βελτίωση με τον Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) να αυξάνεται κατά 1,2 μονάδες σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο 2016. Η αύξηση αυτή οφείλεται σε περαιτέρω καλύτερευση του επιχειρηματικού κλίματος στις υπηρεσίες και, σε μικρότερο βαθμό, σε ενίσχυση της οικονομικής εμπιστοσύνης των καταναλωτών.

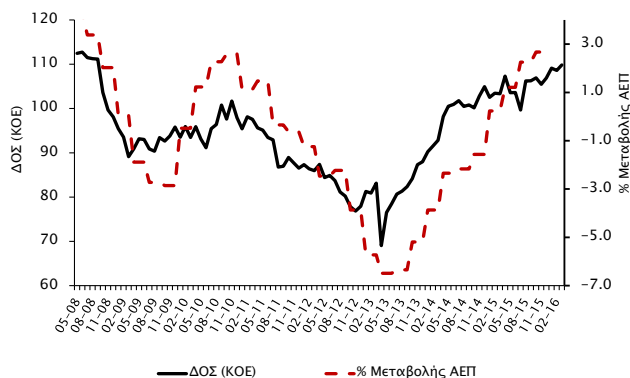
Η άνοδος του επιχειρηματικού κλίματος στις υπηρεσίες τον Μάρτιο προέρχεται από πιο αισιόδοξες αξιολογήσεις για την οικονομική κατάσταση και τη ζήτηση των επιχειρήσεων τους τελευταίους τρεις μήνες. Η ενδυνάμωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης τον Μάρτιο συνδέεται με λιγότερο απαισιόδοξες απαντήσεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους επόμενους 12 μήνες καθώς και με εκτιμήσεις των καταναλωτών για καλύτερες προοπτικές στην αγορά εργασίας.

Τον Μάρτιο το επιχειρηματικό κλίμα στο λιανικό εμπόριο σημείωσε μικρή επιδείνωση ως αποτέλεσμα δυσμενέστερων αξιολογήσεων των επιχειρήσεων σχετικά με τις πωλήσεις τους τελευταίους τρεις μήνες. Στις κατασκευές οικονομικό κλίμα παρέμεινε σταθερό στα επίπεδα του Φεβρουαρίου, αν και οι εκτιμήσεις για τις προοπτικές απασχόλησης σημείωσαν βελτίωση. Στη μεταποίηση το κλίμα τον Μάρτιο δεν παρουσίασε μεταβολή.

Τον Μάρτιο 2016 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ)¹ για την Κύπρο αυξήθηκε κατά 1,2 μονάδες σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο 2016, προδιαγράφοντας ευνοϊκές συνθήκες για την οικονομική δραστηριότητα.²

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ) και ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ³

Η αύξηση του ΔΟΣ τον Μάρτιο οφείλεται σε περαιτέρω καλύτερευση του επιχειρηματικού κλίματος στις υπηρεσίες και, σε μικρότερο βαθμό, σε βελτίωση της οικονομικής εμπιστοσύνης μεταξύ των καταναλωτών (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ και οι συνιστώσες της

Στον τομέα των **υπηρεσιών** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 3). Συγκριτικά με τον Φεβρουάριο, περισσότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν θετικά την οικονομική τους κατάσταση και τη ζήτησή τους το τελευταίο τρίμηνο. Επιπλέον, τον Μάρτιο μεγαλύτερο ποσοστό ερωτηθέντων σε σχέση με τον περασμένο μήνα απάντησαν ότι έχουν αυξήσει το προσωπικό τους το τελευταίο τρίμηνο. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τον κύκλο εργασιών και την απασχόλησή τους το επόμενο τρίμηνο παρέμειναν στα θετικά επίπεδα του Φεβρουαρίου.

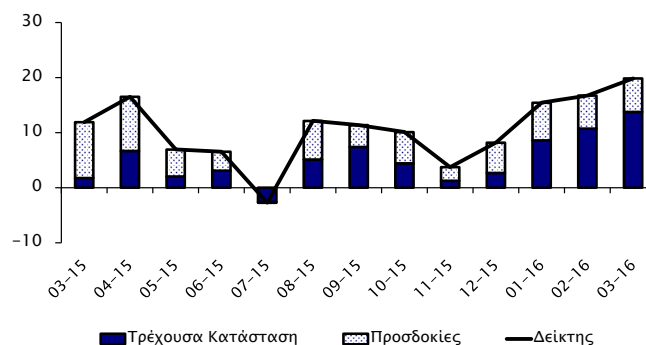
¹ Economic Sentiment Indicator (ESI).

² Από το Φεβρουάριο 2016 οι τιμές του ΔΟΣ (ΚΟΕ) έχουν αναθεωρηθεί λόγω αναπροσαρμογής του μακροχρόνιου μέσου όρου των στοιχείων που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή του Δείκτη.

³ Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: "Α.Ε.Π. ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ, 4ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2015", Στατιστική Υπηρεσία 10/03/16).

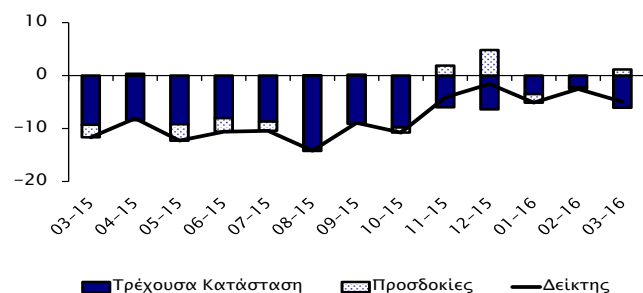
Τον Μάρτιο επανέρχεται η τάση από πλευράς των επιχειρήσεων για μειώσεις στις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα χειροτέρευσε οριακά λόγω επιδείνωσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 4). Σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο, περισσότερες επιχειρήσεις παρατήρησαν μειώσεις στις πωλήσεις τους το τελευταίο τρίμηνο, ενώ παράλληλα αυξήθηκε ο αριθμός των επιχειρήσεων που δήλωσαν πως τα αποθέματα των τελικών προϊόντων τους αυτό τον καιρό είναι πάνω από το κανονικό. Τον Μάρτιο περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον περασμένο μήνα απάντησαν ότι αναμένουν αύξηση της δραστηριότητάς τους το επόμενο τρίμηνο. Παράλληλα οι εκτιμήσεις τους για τις παραγγελίες σε προμηθευτές κατά τους επόμενους τρεις μήνες καταγράφηκαν λιγότερο απαισιόδοξες συγκριτικά με τον Φεβρουάριο. Σε σχέση με τον περασμένο μήνα οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες καταγράφηκαν δυσμενέστερες, ενώ παράλληλα, φαίνεται να ενισχύονται οι προθέσεις τους για μείωση των τιμών πώλησης το επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα παρέμεινε αμετάβλητο λόγω ταυτόχρονης επιδείνωσης της τρέχουσας κατάστασης και βελτίωσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 5). Τον Μάρτιο οι αξιολογήσεις

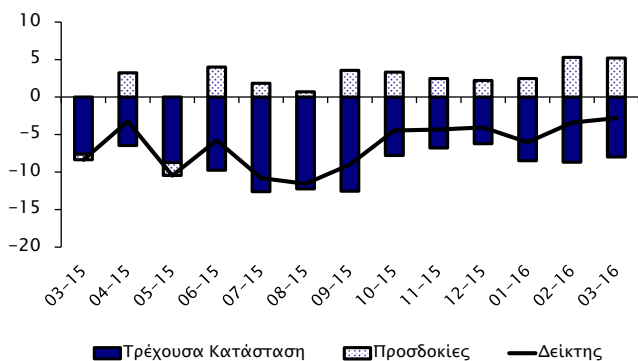
των επιχειρήσεων για την οικοδομική τους δραστηριότητα ήταν θετικότερες, ενώ οι απαντήσεις για τα υπό εξέλιξη έργα τους (current overall order books) καταγράφηκαν αρνητικότερες από ό,τι τον Φεβρουάριο. Συγκριτικά με τον περασμένο μήνα, λιγότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση στην απασχόληση το επόμενο τρίμηνο. Οι πτωτικές τάσεις στις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες παραμένουν, αλλά φαίνεται να είναι λιγότερο έντονες συγκριτικά με τον Φεβρουάριο (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Κατασκευές
(συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στη **μεταποίηση** το επιχειρηματικό κλίμα παρέμεινε σταθερό στα επίπεδα του Φεβρουαρίου (Διάγραμμα 6). Τον Μάρτιο οι αξιολογήσεις σχετικά με την παραγωγή του τελευταίου τριμήνου, τις συνολικές παραγγελίες και τις παραγγελίες για εξαγωγές καταγράφηκαν πιο αισιόδοξες από ό,τι τον περασμένο μήνα. Τον Μάρτιο, λιγότερες επιχειρήσεις απάντησαν ότι τα τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων βρίσκονται κάτω από το κανονικό. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες σημείωσαν επιδείνωση. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για την παραγωγή τους επόμενους τρεις μήνες παρέμειναν στα θετικά επίπεδα του Φεβρουαρίου, δηλαδή με την πλειοψηφία των ερωτώμενων να αναμένει αύξηση. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τον πορεία των τιμών πώλησης το επόμενο τρίμηνο παρέμεινε στα αρνητικά επίπεδα του περασμένου μήνα, προδιαγράφοντας πτωτικές τάσεις (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Μεταποίηση
(συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

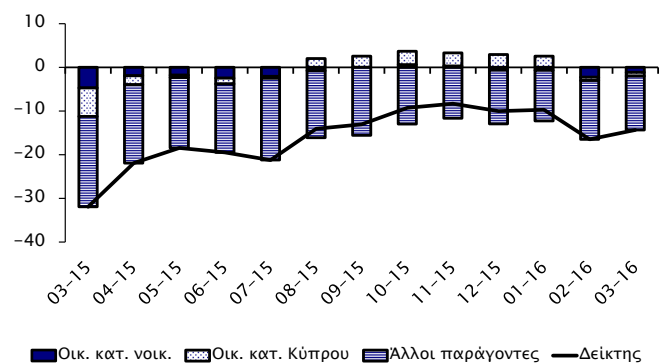

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** τον Μάρτιο βελτιώθηκε συγκριτικά με τον Φεβρουάριο (Διάγραμμα 7). Οι αξιολογήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους και της Κύπρου κατά τους τελευταίους 12 μήνες ήταν λιγότερο αρνητικές συγκριτικά με τον Φεβρουάριο. Ταυτόχρονα, οι απαντήσεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους επόμενους 12 μήνες καταγράφηκαν λιγότερο απαισιόδοξες σε σχέση με τον περασμένο μήνα. Οι αξιολογήσεις αναφορικά με την οικονομική κατάσταση της Κύπρου παρέμειναν σταθερές στα επίπεδα του Φεβρουαρίου.

Τον Μάρτιο οι καταναλωτές παρουσιάζονται πιο αισιόδοξοι για τις μελλοντικές συνθήκες στην αγορά εργασίας, αφού μεγαλύτερο ποσοστό ερωτηθέντων αναμένει μείωση στον αριθμό των ανέργων τους επόμενους 12 μήνες.

Σε σχέση με τον Φεβρουάριο, περισσότεροι καταναλωτές παρατήρησαν σταθερές ή μειωμένες τιμές τον τελευταίο χρόνο και παράλληλα περισσότεροι αναμένουν ότι οι τιμές τους επόμενους 12 μήνες θα παραμείνουν σταθερές ή θα μειωθούν. Αν και τον Μάρτιο περισσότεροι καταναλωτές θεωρούν την τρέχουσα περίοδο ως ακατάλληλη για μεγάλες αγορές, περισσότεροι από ό,τι τον περασμένο μήνα προτίθενται να προβούν σε τέτοιες αγορές τους επόμενους 12 μήνες. Συγκριτικά με τον Φεβρουάριο, περισσότεροι καταναλωτές χαρακτηρίζουν την τρέχουσα περίοδο ως ακατάλληλη για αποταμίευση, ενώ η αρνητική στάση των περισσότερων καταναλωτών προς την αποταμίευση παραμένει (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσδοκιών - Καταναλωτές
(συνεισφορά οικονομικής κατάστασης και άλλων παραγόντων)

Συμπερασματικά, ο ΔΟΣ για την Κύπρο τον Μάρτιο 2016 παρουσίασε άνοδο από το επίπεδο του Φεβρουαρίου 2016. Η αύξηση οφείλεται σε βελτίωση του κλίματος στις υπηρεσίες και στους καταναλωτές. Το επιχειρηματικό κλίμα στις κατασκευές και στη μεταποίηση παρέμεινε σταθερό στα επίπεδα του Φεβρουαρίου, ενώ το κλίμα στο λιανικό εμπόριο σημείωσε μικρή χειροτέρευση.

Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων¹

Μήνας	2015										2016		
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ (ΚΟΕ)	103.3	107.3	103.6	103.6	99.7	106.2	106.3	106.9	105.5	106.9	109.1	108.6	109.8
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	12	17	7	7	-3	12	11	10	4	8	15	17	20
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	1	9	2	8	-1	9	10	7	1	5	13	17	21
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	5	11	4	2	-7	7	12	7	3	3	13	16	20
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	30	30	15	10	0	21	12	17	7	17	21	18	18
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	3	1	1	6	4	11	8	-2	-3	1	5	4	10
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	4	8	1	4	2	6	-5	4	1	1	9	3	3
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-21	-11	-6	-9	-12	-9	-10	-9	2	-7	-5	1	-2
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-12	-8	-12	-11	-10	-14	-9	-11	-4	-2	-5	-3	-5
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	-29	-26	-27	-24	-25	-34	-29	-32	-19	-20	-15	-17	-24
Τρέχοντα αποθέματα ³	-1	-1	0	0	1	9	-1	-3	-1	-1	-4	-10	-5
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	-7	1	-9	-8	-5	0	1	-3	6	14	-5	-1	3
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-19	-16	-23	-23	-16	-20	-12	-15	-11	-4	-13	-20	-16
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	1	0	1	-2	-1	-1	-1	-3	-1	-1	0	-2	-4
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-3	9	10	10	1	-3	0	0	2	-6	-11	-3	-9
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-44	-43	-48	-45	-45	-42	-38	-43	-28	-30	-28	-28	-28
Οικονομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-28	-23	-32	-20	-25	-33	-28	-3	-8	3	-13	1	7
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ³	-81	-86	-86	-87	-76	-77	-75	-77	-60	-64	-55	-52	-55
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	-7	1	-11	-2	-13	-6	-2	-8	5	4	-1	-5	-1
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-27	-14	-25	-20	-31	-27	-33	-19	-17	-9	-1	-16	-8
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-8	-3	-10	-6	-11	-12	-9	-4	-4	-4	-6	-3	-3
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	-14	-5	-8	-24	-19	-14	6	11	1	-8	-8	-7	9
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-49	-44	-49	-46	-55	-56	-46	-40	-39	-33	-39	-48	-43
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-32	-19	-28	-31	-11	-30	-36	-19	-27	-31	-30	-47	-28
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	-26	-24	-22	-17	-17	-19	-8	-17	-19	-15	-13	-22	-19
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	-2	10	-5	12	6	2	11	10	7	7	7	16	16
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ⁴	-1	-1	-1	3	0	0	-1	-2	0	3	1	4	-2
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-2	6	-3	5	5	2	-3	2	-2	-4	-6	-3	-3
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ													
Δείκτης ²	-32	-22	-18	-19	-21	-14	-13	-9	-8	-10	-10	-16	-14
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-31	-31	-27	-28	-30	-26	-23	-24	-22	-23	-18	-20	-19
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	-19	-8	-7	-10	-8	-3	0	3	1	-3	-3	-9	-5
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-41	-35	-30	-26	-22	-20	-12	-9	-11	-15	-8	-14	-11
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	-26	-8	-2	-5	-2	8	10	12	12	12	10	-3	-3
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	-14	-12	-2	-7	-9	-11	-15	-18	-23	-14	-26	-28	-36
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	-26	-18	-6	-13	-12	-18	-22	-18	-20	-20	-28	-28	-31
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ^{3,4}	24	22	13	11	19	13	11	6	-3	3	-1	3	-3
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-42	-39	-43	-38	-43	-35	-38	-41	-31	-36	-31	-30	-36
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-45	-45	-41	-40	-47	-43	-39	-41	-37	-40	-35	-44	-37
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-32	-24	-25	-30	-23	-19	-25	-22	-24	-25	-21	-25	-30
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες ³	-59	-50	-52	-52	-56	-48	-51	-46	-50	-47	-48	-51	-52
Δήλωση-περιγραφή για την τρέχουσα κατάσταση του νοικοκυριού	-1	3	3	1	0	4	1	1	2	2	3	6	1

Σημειώσεις:

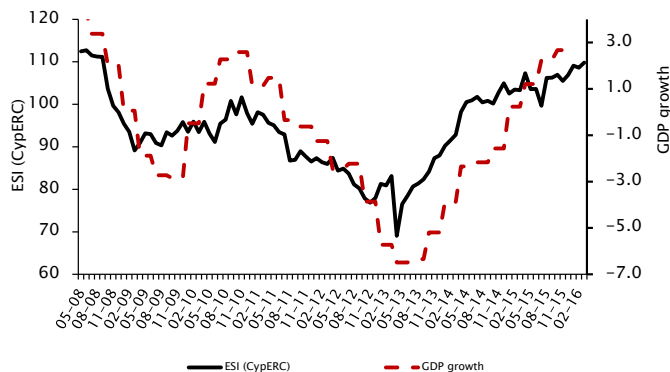
¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/surveys/documents/userguide_en.pdf
³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.

⁴ Ακολουθώντας εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν διορθώνονται για εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).

March 2016

Figure 1: Economic Sentiment Indicator (ESI CypERC) and GDP growth

Note: The weights used in the calculation of the Economic Sentiment Indicator constructed by the Economics Research Centre (ESI CypERC) reflect the contribution of each sector to the GDP of Cyprus.

Figure 2: Decomposition of the change in ESI (CypERC)

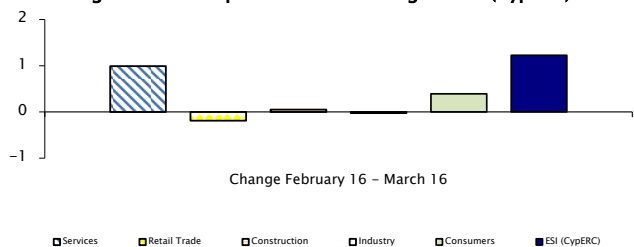

Figure 5: Construction Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

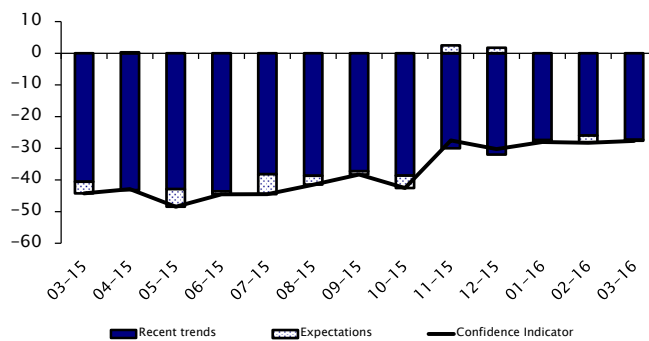

Figure 3: Services Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

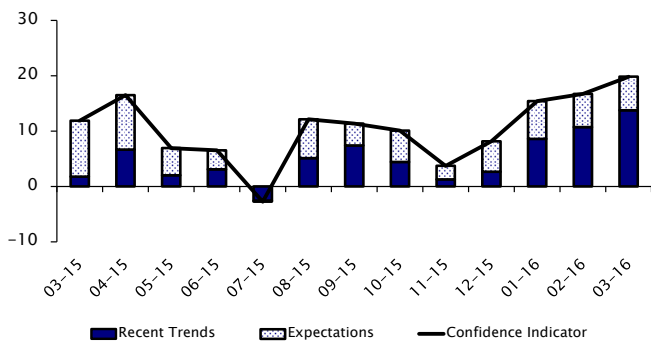

Figure 6: Industrial Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

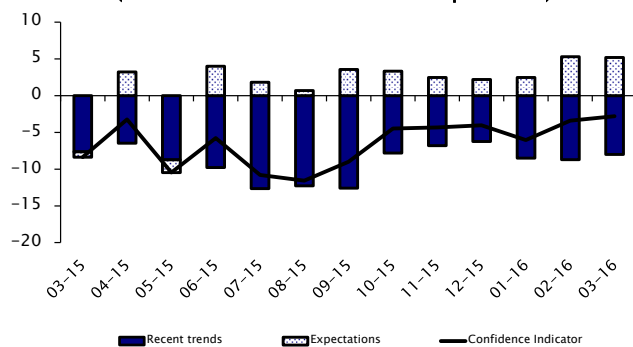

Figure 4: Retail Trade Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

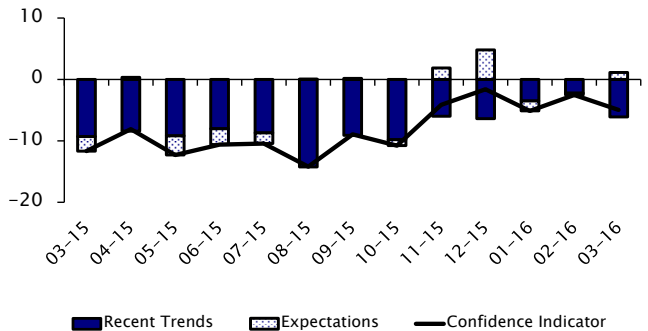
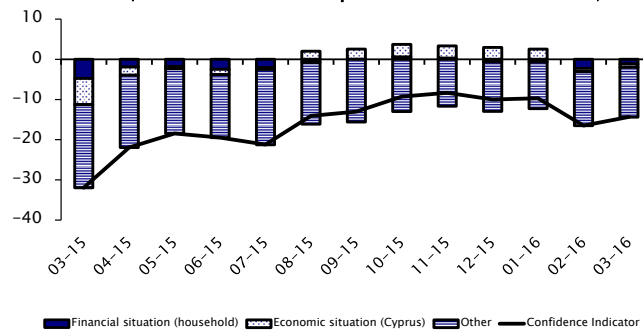

Figure 7: Consumer Confidence Indicator (contribution of financial/economic situation expectations and other factors)

Note: Other factors include unemployment expectations and savings intentions.

Table 1: Difference between the percentage of positive and negative responses (balance)¹ and ESI (CypERC)

Month	2015										2016		
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3
ECONOMIC SENTIMENT INDICATOR (ESI CypERC)²	103.3	107.3	103.6	103.6	99.7	106.2	106.3	106.9	105.5	106.9	109.1	108.6	109.8
SERVICES													
Services Confidence Indicator ³	12	17	7	7	-3	12	11	10	4	8	15	17	20
Business situation, past 3 months ⁴	1	9	2	8	-1	9	10	7	1	5	13	17	21
Turnover (demand), past 3 months ⁴	5	11	4	2	-7	7	12	7	3	3	13	16	20
Expected turnover (demand), next 3 months ⁴	30	30	15	10	0	21	12	17	7	17	21	18	18
Employment, past 3 months	3	1	1	6	4	11	8	-2	-3	1	5	4	10
Expected employment, next 3 months	4	8	1	4	2	6	-5	4	1	1	9	3	3
Expected selling prices, next 3 months	-21	-11	-6	-9	-12	-9	-10	-9	2	-7	-5	1	-2
RETAIL TRADE													
Retail Trade Confidence Indicator ³	-12	-8	-12	-11	-10	-14	-9	-11	-4	-2	-5	-3	-5
Business activity (sales), past 3 months ⁴	-29	-26	-27	-24	-25	-34	-29	-32	-19	-20	-15	-17	-24
Stock of goods ⁴	-1	-1	0	0	1	9	-1	-3	-1	-1	-4	-10	-5
Expected business activity (sales), next 3 months ⁴	-7	1	-9	-8	-5	0	1	-3	6	14	-5	-1	3
Orders placed with suppliers, next 3 months	-19	-16	-23	-23	-16	-20	-12	-15	-11	-4	-13	-20	-16
Expected employment, next 3 months	1	0	1	-2	-1	-1	-1	-3	-1	-1	0	-2	-4
Expected selling prices, next 3 months	-3	9	10	10	1	-3	0	0	2	-6	-11	-3	-9
CONSTRUCTION													
Construction Confidence Indicator ³	-44	-43	-48	-45	-45	-42	-38	-43	-28	-30	-28	-28	-28
Building activity, past 3 months	-28	-23	-32	-20	-25	-33	-28	-3	-8	3	-13	1	7
Current overall order books ⁴	-81	-86	-86	-87	-76	-77	-75	-77	-60	-64	-55	-52	-55
Expected employment, next 3 months ⁴	-7	1	-11	-2	-13	-6	-2	-8	5	4	-1	-5	-1
Expected selling prices, next 3 months	-27	-14	-25	-20	-31	-27	-33	-19	-17	-9	-1	-16	-8
INDUSTRY													
Industrial Confidence Indicator ³	-8	-3	-10	-6	-11	-12	-9	-4	-4	-4	-6	-3	-3
Production, past 3 months	-14	-5	-8	-24	-19	-14	6	11	1	-8	-8	-7	9
Current overall order books ⁴	-49	-44	-49	-46	-55	-56	-46	-40	-39	-33	-39	-48	-43
Current export order books	-32	-19	-28	-31	-11	-30	-36	-19	-27	-31	-30	-47	-28
Stock of finished products ⁴	-26	-24	-22	-17	-17	-19	-8	-17	-19	-15	-13	-22	-19
Expected production, next 3 months ⁴	-2	10	-5	12	6	2	11	10	7	7	7	16	16
Expected employment, next 3 months ⁵	-1	-1	-1	3	0	0	-1	-2	0	3	1	4	-2
Expected selling prices, next 3 months	-2	6	-3	5	5	2	-3	2	-2	-4	-6	-3	-3
CONSUMERS													
Consumer Confidence Indicator ³	-32	-22	-18	-19	-21	-14	-13	-9	-8	-10	-10	-16	-14
Financial situation of household, past 12 months	-31	-31	-27	-28	-30	-26	-23	-24	-22	-23	-18	-20	-19
Expected financial situation of household, next 12 months ⁴	-19	-8	-7	-10	-8	-3	0	3	1	-3	-3	-9	-5
General economic situation in Cyprus, past 12 months	-41	-35	-30	-26	-22	-20	-12	-9	-11	-15	-8	-14	-11
Expected general economic situation in Cyprus, next 12 months ⁴	-26	-8	-2	-5	-2	8	10	12	12	12	10	-3	-3
Consumer prices, past 12 months	-14	-12	-2	-7	-9	-11	-15	-18	-23	-14	-26	-28	-36
Expected consumer prices, next 12 months	-26	-18	-6	-13	-12	-18	-22	-18	-20	-20	-28	-28	-31
Expected unemployment in Cyprus, next 12 months ^{4,5}	24	22	13	11	19	13	11	6	-3	3	-1	3	-3
Major purchases at present	-42	-39	-43	-38	-43	-35	-38	-41	-31	-36	-31	-30	-36
Major purchases intentions, next 12 months	-45	-45	-41	-40	-47	-43	-39	-41	-37	-40	-35	-44	-37
Savings at present	-32	-24	-25	-30	-23	-19	-25	-22	-24	-25	-21	-25	-30
Savings intentions, next 12 months ⁴	-59	-50	-52	-52	-56	-48	-51	-46	-50	-47	-48	-51	-52
Statement on the current financial condition of household	-1	3	3	1	0	4	1	1	2	2	3	6	1

Notes:

- ¹ Positive responses refer to increase/improvement/ above normal/very or fairly likely, while the opposite holds for negative responses. Data are seasonally adjusted.
- ² The weights used in the calculation of the Economic Sentiment Indicator reflect the contribution of each sector to the GDP of Cyprus.
- ³ The calculation of the confidence (composite) indicator is described in http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.
- ⁴ The responses to this question are used in the calculation of the confidence (composite) indicator for each survey.
- ⁵ Following a suggestion by the European Commission, the responses to this question are not adjusted for seasonality.

Since May 2008 the Economics Research Centre, in collaboration with RAI Consultants Ltd, have been conducting the Business and Consumer Surveys in Cyprus, as part of the Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. The programme is co-financed by the European Commission.